A számítástudomány alapjai

Mátrixegyenletek

2022. december 6.

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során?

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

Példa:

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\longleftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\longleftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\longleftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az Ax = b mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

A mátrixokat a lineáris egyenletrendszerek módszeres megoldásához vezettük be, majd különféle hasznos dolgokat tudtunk meg a róluk. Fel tudjuk-e használni ezt a tudást a lineáris egyenletrendszerekkel kapcsolatos problémák megoldása során? Hát persze. Figyeljük meg, hogy a lineáris egyenletrendszer voltaképp egy mátrixegyenlet.

voltaképp egy mátrixegyenlet.

Példa:
$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

$$7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$$

$$x_2 + 7x_3 - 2x_4 = 11$$

$$Az (A|b) kib ogyhómy hoz tartozó lipcáris ogyonletro.
$$A = \underbrace{b}_{11}$$
Mogf: Az (A|b) kib ogyhómy hoz tartozó lipcáris ogyonletro.$$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\longleftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\longleftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\leftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\leftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Frappáns válasz: A kérdés voltaképpen az, hogy mikor található olyan $\underline{x}$ oszlopvektor (konkrét számokkal), amire $A\underline{x} = \underline{b}$ teljesül.

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\longleftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\longleftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Frappáns válasz: A kérdés voltaképpen az, hogy mikor található olyan $\underline{x}$ oszlopvektor (konkrét számokkal), amire $A\underline{x} = \underline{b}$ teljesül. **Láttuk:** $\forall A, C$ mátrixokra (C előáll C = AB alakban) $\iff$

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\leftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\leftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Frappáns válasz: A kérdés voltaképpen az, hogy mikor található olyan $\underline{x}$ oszlopvektor (konkrét számokkal), amire $A\underline{x} = \underline{b}$ teljesül. Láttuk: $\forall A, C$ mátrixokra (C előáll C = AB alakban) $\iff$ (C minden oszlopa az A oszlopainak lin.komb-ja)

Példa:

$$x_1 - 3x_3 + 5x_4 = -6$$

 $7x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 9$ $\leftrightarrow$ $\begin{pmatrix} 1 & 0 - 3 & 5 \\ 7 & 2 & 3 & 0 \\ 0 & 1 & 7 - 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} -6 \\ 9 \\ 11 \end{pmatrix}$ $\leftrightarrow$ $A\underline{x} = \underline{b}$

Megf: Az $(A|\underline{b})$ kib.egyhómx-hoz tartozó lineáris egyenletrendszer ekvivalens az $A\underline{x} = \underline{b}$ mátrixegyenlettel, ahol A az együtthatómátrix, $\underline{b}$ a konstansokat, $\underline{x} = (x_1, \dots, x_n)^{\top}$ pedig az ismeretleneket tartalmazó oszlopvektor.

Kínzó kérdés: Mit jelent mátrix-vektor terminológiában, hogy az $A\underline{x} = \underline{b}$ lineáris egyenletrendszer megoldható?

Frappáns válasz: A kérdés voltaképpen az, hogy mikor található olyan $\underline{x}$ oszlopvektor (konkrét számokkal), amire $A\underline{x} = \underline{b}$ teljesül. **Láttuk:** $\forall A, C$ mátrixokra (C előáll C = AB alakban) $\iff$ (C minden oszlopa az A oszlopainak lin.komb-ja)

Köv: Ha A oszlopai $A^1, \ldots$, akkor $(\exists \underline{x} : A\underline{x} = \underline{b}) \iff (\underline{b} \in \langle A^1, \ldots \rangle)$ $\iff (\langle A^1, \ldots \rangle = \langle \underline{b}, A^1, \ldots \rangle) \iff (\dim \langle A^1, \ldots \rangle = \dim \langle \underline{b}, A^1, \ldots \rangle)$

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen.

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen. **Kínzó kérdés:** Lehet-e a megoldás egyértelműségére pusztán az együtthatómátrixból következtetni?

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen. Kínzó kérdés: Lehet-e a megoldás egyértelműségére pusztán az együtthatómátrixból következtetni?

Válasz: Lehet, de csak akkor, ha az együtthatómátrix négyzetes. Ha a mátrixnak több oszlopa van, mint ahány sora, akkor biztosan nem egyértelmű a megoldás, ha pedig a sorok száma több, akkor az egyértelműség a jobboldali $\underline{b}$ vektoron is múlik.

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen. Kínzó kérdés: Lehet-e a megoldás egyértelműségére pusztán az együtthatómátrixból következtetni?

Válasz: Lehet, de csak akkor, ha az együtthatómátrix négyzetes. Ha a mátrixnak több oszlopa van, mint ahány sora, akkor biztosan nem egyértelmű a megoldás, ha pedig a sorok száma több, akkor az egyértelműség a jobboldali $\underline{b}$ vektoron is múlik.

Állítás: Ha $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$: $(A\underline{x} = \underline{b} \text{ egyért. megoldható}) \iff (|A| \neq 0)$

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen. Kínzó kérdés: Lehet-e a megoldás egyértelműségére pusztán az együtthatómátrixból következtetni?

Válasz: Lehet, de csak akkor, ha az együtthatómátrix négyzetes. Ha a mátrixnak több oszlopa van, mint ahány sora, akkor biztosan nem egyértelmű a megoldás, ha pedig a sorok száma több, akkor az egyértelműség a jobboldali $\underline{b}$ vektoron is múlik.

Állítás: Ha $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$: $(A\underline{x} = \underline{b} \text{ egyért. megoldható}) \iff (|A| \neq 0)$ **Biz:** $\Rightarrow$: Tfh A oszlopai nem lin.ftn-ek, azaz $\exists \underline{y} \neq \underline{0}$: $A\underline{y} = \underline{0}$. Ha $A\underline{x} = \underline{b}$, akkor $A(\underline{x} + \underline{y}) = A\underline{x} + A\underline{y} = \underline{b} + \underline{0} = \underline{b}$, tehát mégsem egyértelmű az $A\underline{x} = \underline{b}$ megoldása, hisz $\underline{x} + \underline{y} \neq \underline{x}$ is megoldás. Ez ellentmondás, tehát A oszlopai lin.ftn-ek, ezért $|A| \neq 0$.

Lineáris egyenletrendszerek érdekes speciális esete, ha az egyenletek és ismeretlenek száma megegyezik. Ilyenkor az együtthatómátrix négyzetes. Korábban láttuk, hogy n ismeretlen esetén legalább n egyenlet szükséges ahhoz, hogy a megoldás egyértelmű legyen. Kínzó kérdés: Lehet-e a megoldás egyértelműségére pusztán az együtthatómátrixból következtetni?

Válasz: Lehet, de csak akkor, ha az együtthatómátrix négyzetes. Ha a mátrixnak több oszlopa van, mint ahány sora, akkor biztosan nem egyértelmű a megoldás, ha pedig a sorok száma több, akkor az egyértelműség a jobboldali b vektoron is múlik.

Allítás: Ha $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$: $(Ax = b \text{ egyért. megoldható}) \iff (|A| \neq 0)$ **Biz:** $\Rightarrow$: Tfh A oszlopai nem lin.ftn-ek, azaz $\exists y \neq 0$: Ay = 0. Ha $A\underline{x} = \underline{b}$, akkor $A(\underline{x} + y) = A\underline{x} + Ay = \underline{b} + \underline{0} = \underline{b}$, tehát mégsem egyértelmű az Ax = b megoldása, hisz $x + y \neq x$ is megoldás. Ez ellentmondás, tehát A oszlopai lin.ftn-ek, ezért $|A| \neq 0$.

 $\Leftarrow: |A| \neq 0$, ezért A-nak van inverze. Így

$$\begin{bmatrix} A\underline{x} = \underline{b} \end{bmatrix} \iff \begin{bmatrix} \underline{x} = (A^{-1}A)\underline{x} = A^{-1}(A\underline{x}) = A^{-1}\underline{b} \end{bmatrix}.$$

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH 23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH

23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 20 10:00, IB027(?): 1. vizsgaalkalom & ppZH

Az jöhet ppZH-ra, akinek csak egy ZH hiányzik az aláíráshoz.

IMSC pontot itt már nem lehet szerezni, viszont jelentkezni kell a neptunban, és különeljárási díjat kell fizetni.

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH

23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 20 10:00, IB027(?): 1. vizsgaalkalom & ppZH

Az jöhet ppZH-ra, akinek csak egy ZH hiányzik az aláíráshoz.

IMSC pontot itt már nem lehet szerezni, viszont jelentkezni kell a neptunban, és különeljárási díjat kell fizetni.

A szóbeli vizsgák előtti napokon konzultáció lesz, részletek a kurzus honlapján jelennek meg. A tételsor még a héten kikerül a honlapra.

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH

23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 20 10:00, IB027(?): 1. vizsgaalkalom & ppZH

Az jöhet ppZH-ra, akinek csak egy ZH hiányzik az aláíráshoz.

IMSC pontot itt már nem lehet szerezni, viszont jelentkezni kell a neptunban, és különeljárási díjat kell fizetni.

A szóbeli vizsgák előtti napokon konzultáció lesz, részletek a kurzus honlapján jelennek meg. A tételsor még a héten kikerül a honlapra.

Szóbelik: Neptunban jelentkezni kell, létszámkorlát van.

Tételsorból egy tételt sorsolunk, arra kell 45 perc alatt önállóan vázlatot készíteni. Ez alapján felelet + kis kérdések. (A ZH által le nem fedett részbe belekérdezünk.)

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH

23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 20 10:00, IB027(?): 1. vizsgaalkalom & ppZH

Az jöhet ppZH-ra, akinek csak egy ZH hiányzik az aláíráshoz.

IMSC pontot itt már nem lehet szerezni, viszont jelentkezni kell a neptunban, és különeljárási díjat kell fizetni.

A szóbeli vizsgák előtti napokon konzultáció lesz, részletek a kurzus honlapján jelennek meg. A tételsor még a héten kikerül a honlapra.

Szóbelik: Neptunban jelentkezni kell, létszámkorlát van.

Tételsorból egy tételt sorsolunk, arra kell 45 perc alatt önállóan vázlatot készíteni. Ez alapján felelet + kis kérdések. (A ZH által le nem fedett részbe belekérdezünk.)

Ismétlő/javító vizsga: alanyi jogon egyszer jár, felülírja a korábbi eredményt. A második ismétlő vizsga díjköteles, de 6 sikertelen vizsga egyazon kurzusból kötelező elbocsátással jár.

Dec 14 10:00, IB028(?): 2. pótZH

23 pont feletti ZH nem rontható 24 alá.

Dec 20 10:00, IB027(?): 1. vizsgaalkalom & ppZH

Az jöhet ppZH-ra, akinek csak egy ZH hiányzik az aláíráshoz.

IMSC pontot itt már nem lehet szerezni, viszont jelentkezni kell a neptunban, és különeljárási díjat kell fizetni.

A szóbeli vizsgák előtti napokon konzultáció lesz, részletek a kurzus honlapján jelennek meg. A tételsor még a héten kikerül a honlapra.

Szóbelik: Neptunban jelentkezni kell, létszámkorlát van.

Tételsorból egy tételt sorsolunk, arra kell 45 perc alatt önállóan vázlatot készíteni. Ez alapján felelet + kis kérdések. (A ZH által le nem fedett részbe belekérdezünk.)

Ismétlő/javító vizsga: alanyi jogon egyszer jár, felülírja a korábbi eredményt. A második ismétlő vizsga díjköteles, de 6 sikertelen vizsga egyazon kurzusból kötelező elbocsátással jár.

Megfontolandó tanács: Igyekezzünk tervszerűen felkészülni és időben vizsgázni. Az utolsó vizsgaalkalmak nagyon zsúfoltak, a férőhely nem garantált.

Lineáris egyenletrendszer mátrixegyenlettel ekvivalens

- Lineáris egyenletrendszer mátrixegyenlettel ekvivalens
- ► A megoldhatóság jellemezhető a <u>b</u> vektor és az A együtthatómátrix oszlopai generálta altér viszonyával

- Lineáris egyenletrendszer mátrixegyenlettel ekvivalens
- A megoldhatóság jellemezhető a <u>b</u> vektor és az A együtthatómátrix oszlopai generálta altér viszonyával
- n × n egyenletrendszer egyértelmű megoldhatósága és az együtthatómátrix regularitása

- Lineáris egyenletrendszer mátrixegyenlettel ekvivalens
- A megoldhatóság jellemezhető a <u>b</u> vektor és az A együtthatómátrix oszlopai generálta altér viszonyával
- n × n egyenletrendszer egyértelmű megoldhatósága és az együtthatómátrix regularitása

Köszönöm a figyelmet!